

14. Дука О. Г. Дискурс исторической науки дискурс идентичности / О. Г. Дука. – Режим доступа : <http://discourse-pm.ur.ru/avtor5/dukao.php>

Стаття надійшла до редакції 29.11.14

S. Kostina

IDENTIFICATION DISCOURSE AS METHODOLOGICAL PROGRAM OF AN ETHNOPOLITICAL RESEARCH

The paper examines the problem of the prerequisite and factors complex research in ethnopolitics by the means of identity discourse that is marked as basic scientific plane for ethnopolitical studies.

The article gives an analysis of the previous researches in the field of scientific discourse. A special attention is paid to the insufficient study and theoretical justification of this concept in research works. The main characteristics of identity discourse are outlined and its permanent interacting and property to transformations is proved. Detection of the meanings that are not directly expressed, but implied by the actors of 'discursive event' is determined as identity discourse objective for the purpose of truthful illustration of the ethnopolitical realities. To achieve this goal the analysis of the political rhetoric of domestic and foreign politicians, the public organizations' and associations' initiatives are involved, the statements and opinions of ordinary citizens are taken into account (through the public opinion poll) and the Discourse analysis is involved. Therefore, identity discourse allows to illustrate the existing organization of society, as well as to fix the probable changes in the social structure of the country.

A discourse is characterized by the existence of linguistic component (a speech, a statement, a remark, a quote), that attracts the attention of the media and society. Thus the discourse encourages discussion of a discursive event. As a result, the discourse informs about this event and gives it a comprehensive assessment that leads to new discussions and comments.

A general conclusion is made concerning the necessity in further theoretical study of the identity discourse as a separate semantic field to illustrate ethno-political reality in society.

It is necessary that a more thorough study of identification discourse in ethnopolitology should be performed.

Key words: *identity, identity discourse, discursive event, paradigm, crisis paradigm.*

РЕЦЕНЗЕНТИ: Пономарьова І.С., д.і.н, проф.; Хома Н.М., д.політ.н, проф.

УДК 327:[341.4:343.431]:061.1ЄС

Н.М. Лукач

ПОЛІТИЧНИЙ ВИМІР ПРОТИДІЇ ТОРГІВЛІ ЛЮДЬМИ В РАМКАХ ЄС

У статті здійснено комплексне дослідження політичного виміру протидії явищу торгівлі людьми в рамках ЄС. Визначено доцільність аналізу нормативно-правової бази, механізмів та інструментів запроваджених ЄС для протидії торгівлі людьми, в контексті досліджуваної проблеми.

Ключові слова: *торгівля людьми, глобалізація, нелегальна міграція, контрабанда людей, транснаціональні злочинні угрупування, правові механізми ЄС щодо протидії торгівлі людьми, інституційні механізми ЄС щодо протидії торгівлі людьми.*

Постановка проблеми. Сьогодні ми є свідками глобальної інтеграції не лише економічного, політичного і культурного простору сучасного світу, а й безпосередніми учасниками безперервного процесу вироблення й апробування єдиних концептуальних підходів у боротьбі з найнебезпечнішими та найпоширенішими видами транснаціональної злочинності, одним з яких є досліджувана нами торгівля людьми.

Актуальність дослідження цієї теми полягає у тому, що до сьогодні це загальне суспільне зло, попри значну шкоду, яку воно завдає не тільки окремим особам, але й цілим державам, як наукова проблема розглядається у світовій політичній думці переважно не в міжнародно-політичному плані, і не як глобальна проблема, що негативно впливає на суспільний устрій, економічну та політичну стабільність багатьох держав і цілих міжнародних регіонів, а переважно на національно-державному рівні окремих держав у контексті забезпечення законності й правопорядку, охорони здоров'я та соціального забезпечення.

Аналіз досліджень і публікацій. Проблема торгівлі людьми була і продовжує бути актуальним об'єктом дослідження для багатьох вітчизняних та зарубіжних науковців. Серед них слід відзначити Л. Гердер, Т. Качка, Д. Кіл, Е. Зелінська, Ю. Штольдт та ін. Основні аспекти боротьби із торгівлею людьми на інституційному та міжнародно-політичному рівні ЄС висвітлені в дослідженнях Е. Бубнофф.

Хоча наукові дослідження явища торгівлі людьми вже певною мірою виявили правові, економічні, соціальні, цивілізаційні, філософські, політичні та інші його аспекти, проте проблема досі не вирішена і потребує подальшого вивчення.

Метою статті є дослідження політичного виміру протидії явищу торгівлі людьми в ЄС. Пильна увага буде приділятися аналізу нормативно-правової бази, механізмів та інструментів запроваджених ЄС для протидії торгівлі людьми.

Виклад основного матеріалу. Явище торгівлі людьми не є новим для Європи, і відоме ще з 19 століття [3, с. 77–86]. В той час під торгівлею людьми розуміли торгівлю жінками, проституцію. Саме в цей період тут виникли перші організовані злочинні мережі, що займалися торгівлею дівчатами та жінками. Науково-технічний прогрес та велика промислова революція інтенсифікували внутрішню міграцію чоловіків, що в свою чергу, суттєво вплинуло на зростання попиту на живий товар. У брошурі, опублікованій Лігою Націй в 1927 р. подано яскравий опис тодішньої ситуації [8].

Інтенсивний розвиток явища торгівлі людьми активізували різні жіночі рухи, які прагнули відстояти свої права [8]. Згодом крах комуністичних режимів в Європі, війна в колишній Югославії в дев'яностих роках суттєво вплинули на соціально-економічні умови в багатьох країнах, і призвели до зубожіння цілих соціальних класів. Значно збільшилось число людей, які перебуваючи у пошуках кращого життя все частіше стають доступним товаром на ринку торгівлі людьми за усе нижчими цінами. Надлишкова пропозиція робочої сили в економічно мало розвинутих країнах, де велика кількість незайнятого молодого населення, стала важливим фактором у збільшенні нелегальних мігрантів, які намагаються проникнути західноєвропейські країни в пошуках роботи.

Проблема торгівлі людьми охопила всю Європу, яка досі розділена на дві макронули: західну та східну, що представляють полюси тяжіння міграції тисячі людей. Не останню роль в цьому відіграла і політика розширення ЄС. Як стверджує Ф. Ясіньскі [8, s.128], явище торгівлі людьми дуже тісно пов'язане з незаконною міграцією, тому що люди, які зіткнувшись з проблемами отримання дозволу на в'їзд в країну або залишитися в ній, часто незаконно перетинають кордон, в результаті чого стають жертвами контрабандистів, або торговців людьми.

Торгівля людьми разом з контрабандою людей, нелегальною міграцією є складовими частинами поняття незаконного обігу людей, та більш загальної проблеми – транснаціональної організованої злочинності. Хоча вищезгадані поняття тісно взаємопов'язані, між ними є суттєва різниця [12].

Протокол Організації Об'єднаних Націй про попередження і припинення торгівлі людьми, особливо жінками і дітьми [13], пропонує загально визнане на міжнародному рівні визначення торгівлі людьми, та визначає її, як:

(А) ... «дії, здійснювані з метою експлуатації вербування, перевезення, передачу, приховування або одержання людей шляхом загрози силою або її застосування або інших форм примусу, викрадення, шахрайства, обману, зловживання владою або уразливістю положення, або шляхом підкупу, у вигляді платежів або вигод, для одержання згоди особи, яка контролює іншу особу. Експлуатація включає, як мінімум, експлуатацію проституції інших осіб або інші форми сексуальної експлуатації, примусову працю або послуги, рабство або звичаї, подібні з рабством, підневільний стан або вилучення органів» (Стаття 3 (а)).

(Б)... Вербування, перевезення, передача, приховування або отримання дитини з метою експлуатації вважаються «торгівлею людьми» навіть у тому разі, якщо вони не пов'язані із застосуванням будь-якого із заходів впливу, зазначених у підпункті (а) цієї статті; (Стаття 3 (с)).

(С)... «Дитина» означає будь-яку особу, що не досягла 18-літнього віку. (Стаття 3 (d)) [13].

Згідно з законодавством ЄС, торгівля людьми є злочином не лише спрямованим на сексуальну та трудову експлуатацію осіб (головним чином – на сексуальну експлуатацію жінок і дітей), а також є кричущим порушенням прав людини, зокрема, статті 5(3) Хартії основних прав ЄС, яка проголошує: «Торгівля людьми забороняється».

Торгівля людьми має такі основні елементи: 1) переміщення людини; 2) шляхом обману чи примусу; 3) у стан примусової праці, рабства або умов, подібних рабству.

Міграція полягає в тому, що людина переміщається з однієї країни в іншу. Це може статися легальним або нелегальним способом, добровільно (за згодою людини) або примусово (без її згоди), але зазвичай міграція відбувається добровільно. Багато людей мігрують добровільно, але в результаті виявляються жертвами торгівлі людьми. Торгівля людьми – приклад примусової міграції.

Контрабанда – це перевезення людини (з її згоди) в іншу країну нелегальним способом [12].

Про відмінність торгівлі людьми та незаконного ввезення мігрантів йдеться в Статті 3 Протоколу ООН проти незаконного ввезення мігрантів по суші, морю і повітря, доповнюючого Конвенцію ООН проти транснаціональної організованої злочинності. Незаконне ввезення мігрантів визначається тут як: «...забезпечення, з метою отримання, прямо або опосередковано, будь-якої фінансової або іншої матеріальної вигоди, незаконного в'їзду до будь-якої держави-члена будь-якої особи, яка не є її громадянином або не проживає постійно на її території» [13].

Жертвами торгівлі людьми є переважно жінки та молоді дівчата. Свідченням цього є кримінологічні дослідження, які показують, що більш ніж 90% жертв торгівлі людьми це жінки [6, s. 179].

Ще до офіційного створення Європейського Союзу у рамках Європейських Співтовариств в 1975 р. було створено координаційний орган з боротьби з організованою злочинністю – група TREVI. До неї входили міністри внутрішніх справ держав-членів, які засідали двічі на рік.

Важливим внеском у розвиток боротьби держав ЄС з торгівлею людьми, стало укладення Шенгенських домовленостей, а саме: підписання 14 червня 1985 р. Бельгією, Францією, Німеччиною, Люксембургом та Нідерландами в м. Шенген (Франція) угоди, в якій держави-учасниці зобов'язалися поступово усунути контроль за пересуванням своїх громадян на спільних кордонах, а також підписання 19 червня 1990 р. Шенгенської конвенції про гарантії імплементації цих домовленостей (набула чинності 1995 р.). [4, с.192].

З набуттям чинності Договору про Європейський Союз 1993 р. розпочався новий етап розвитку співпраці держав-членів у сфері боротьби зі злочинністю, пов'язаний з тим, що боротьбу визнано однією з трьох головних опор, регламентованою Розділом VI Договору під назвою «Положення про співпрацю в сфері юстиції і внутрішніх справ».

У рамках цієї структури були створені робочі групи з питань поліцейського співробітництва, боротьби з наркотиками та організованою злочинністю, боротьби з тероризмом і взаємодії судових органів. Відтоді як набув чинності Маастрихтський договір, Європейський Союз видав низку правових документів з питань боротьби з організованою злочинністю. Втілення цих документів у життя дістало новий стимул після прийняття у квітні 1997 р. Плану дій у боротьбі з організованою злочинністю з тридцятьма його рекомендаціями. Цей План, зокрема, включає такий компонент, як програму обмінів і навчання (Програму Фальконе).

Маастрихтський договір відкрив нові можливості посилення поліцейського співробітництва в боротьбі з організованою злочинністю. Як результат, у 1993 р. за рішенням Європейської Ради була утворена Європейська Група боротьби з наркотиками (ЕБП), що стало першим кроком на шляху до утворення Європолу. У грудні 1996 р. Європейська Рада поширила мандат ЕБП і на торгівлю людьми.

У 1994 р. на Всесвітній конференції з проблем організованої транснаціональної злочинності, країни-члени ООН прийняли Неапольську Політичну Декларацію та Глобальний план дій проти організованої транснаціональної злочинності.

1996 р. впроваджено Проект європейської стратегії з попередження та боротьби з торгівлею людьми. З цього часу країни Європейського Союзу долучились до боротьби з торгівлею людьми, за участю всіх зацікавлених сторін: НПО, судових органів, громадських організацій та міграційних служб. Мета проекту забезпечити адекватну підтримку та допомогу жертвам. Цього ж року відбулось розширення мандату Європолу та впровадження програми STOP, на меті якої застосування профілактичних заходів по боротьбі з торгівлею людьми та сексуальною експлуатацією дітей.

У лютому 1997 р. Рада Європейського Союзу ініціювала до розгляду питання про Спільні Дії, який закликав держави-члени перевірити правила кримінального права з питань торгівлі людьми і співпраці між правоохоронними органами. У тому ж році створено Ініціативу Daphne щодо насильства до дітей, підлітків та жінок, яка в грудні 2000 р. також включила і боротьбу з торгівлею людьми. До ініціативи долучились численні НУО.

У грудні 1998 р. прийнято Комюніке нової ініціативи щодо боротьби з торгівлею жінками. Комісія здійснюючи моніторинг цієї ініціативи, рекомендувала цілу низку нових проектів по розвитку співробітництва щодо протидії торгівлі людьми.

В 1997 р. Амстердамський договір вніс зміни до Договору про Європейський Союз, тобто Маастрихтського договору, які торкнулися й співробітництва у сфері боротьби з організованою та неорганізованою злочинністю, в тому числі і з торгівлею людьми.

Положення Розділу VI щодо боротьби з торгівлею людьми в рамках транснаціональної злочинності належать до третьої опори Європейського Союзу, яка

регулює відносини на засадах міждержавного співробітництва. Тому акти, що їх приймає з цих питань переважно Рада, не мають прямого застосування у державах-членах, тобто вони безпосередньо не визначають прав і обов'язків для фізичних та юридичних осіб на території Союзу. Принциповою відмінністю співробітництва держав-членів Союзу в цій сфері є те, що, на відміну від наднаціонального рівня їхнього співробітництва, ця форма не підлягає юрисдикції Суду Європейських Співтовариств.

На основі положень установчих договорів про Європейський Союз у сфері боротьби з міжнародною злочинністю утворилась нова стратегія Союзу, яка ґрунтувалась на прийнятих у жовтні 1999 р. Європейською Радою у м. Тампере (Фінляндія) висновках «На шляху до Союзу свободи, безпеки та юстиції: Тамперські наріжні камені» [11]. Роком пізніше в ході реалізації стратегії Рада ЄС прийняла документ «Запобігання та контроль над організованою злочинністю: стратегія Європейського Союзу на початок нового тисячоліття», в якому систематизовано й оновлено попередні документи в цій сфері [2, с. 41–45].

24–26 квітня 1997 р. за ініціативою Нідерландського уряду у м. Гаазі (Нідерланди) відбулася Європейська міністерська конференція, яка проходила під керівництвом ЄС. Там було прийнято Гаазьку міністерську декларацію по запобіганню та боротьбі з торгівлею жінками з метою сексуальної експлуатації.

У 1988 р. розпочала свою діяльність Робоча група у справах боротьби з організованою злочинністю, в структурі Інтерполу. Результатом її роботи стало визначення Інтерполом поняття «організована злочинність» і внесення на розгляд Генеральної Асамблеї 1988 р. проекту резолюції про створення спеціальної групи. На виконання цієї резолюції Генеральний Секретаріат Інтерполу сформував у 1989 р. Відділ боротьби з організованою злочинністю [7, с. 129]. У довгостроковій перспективі Відділ боротьби з організованою злочинністю мав створити широку базу даних про організовані кримінальні угруповання та осіб, які постійно займаються протиправною діяльністю з метою одержання незаконних прибутків.

Добре усвідомлюючи, що організовані злочинні групи дедалі частіше займаються переправленням нелегальних мігрантів і торгівлею людьми, Відділ боротьби з організованою злочинністю за сприяння країн-членів виступив ініціатором проекту, присвяченого проблемам нелегальної міграції. У 1996 р. розпочалася реалізація Проекту «Марко Поло» з метою дослідження маршрутів, методів діяльності злочинців і тих кримінальних угруповань, які займаються нелегальним переправленням людей з будь-якої країни світу до Західної Європи.

В жовтні 1999 р. в Тампере на засіданні за участі Ради Європи боротьбу з торгівлею людьми визначили пріоритетним напрямком [11].

Прийняті згодом Лісабонський та Ніццький договори також надали важливого значення протидії та запобіганню торгівлі людьми, особливо в контексті обговорення розширення ЄС.

Сьогодні головною організаційно-правовою структурою Європейського Союзу у сфері співробітництва з питань боротьби з транснаціональною злочинністю є Рада, яка у діяльності, спрямованій на досягнення цілей Союзу, уживає заходів та сприяє співробітництву, використовуючи відповідні форми і процедури, визначені у Розділі VI. Дуже широко про заходи щодо боротьби з торгівлею людьми та її запобігання, написано комітетом Ради Міністрів Європи.

Основною інституцією, яка приймає рішення і вносить ініціативи в сфері протидії торгівлі людьми є Європейська Комісія. Починаючи з 1996 р. Європейська Комісія виступила з низкою ініціатив на європейському рівні або у співпраці з третіми країнами

та організаціями щодо торгівлі людьми «з метою сексуальної експлуатації». Вони включають програму STOP (дослідження, навчання і програми обміну фахівцями з проблем торгівлі людьми та сексуальної експлуатації дітей) та ініціативу Daphne (підтримка діяльності НУО по боротьбі з насильством проти жінок).

Європейська Комісія прискорює гармонізацію національного кримінального законодавства та процедур у країнах-членах ЄС, охоплюючи питання юрисдикції, звинувачення та захисту свідків у судових процесах. Комісія активізувала свої зусилля, особливо стосовно здійснення програми TACIS для розвитку ініціатив щодо боротьби з торгівлею людьми (наприклад, шляхом проведення кампаній з підвищення обізнаності громадськості з цього питання) в країнах походження та транзиту жертв, таких як Вірменія, Азербайджан, Білорусь, Грузія, Казахстан, Киргизстан, Молдова, Монголія, Узбекистан, Росія, Таджикистан, Туркменистан, Україна, а також реалізувала програму «Cards» в Албанії, Боснії і Герцеговині, Хорватії, Союзній Республіці Югославії і Македонії.

У травні 2001 р. Європейська Комісія створила Європейський форум по боротьбі з організованою злочинністю, в тому числі і з торгівлею людьми. Він включає в себе представників державних органів, комерційних компаній і наукових кіл, неурядових організацій, а також громадських об'єднань. Метою Форуму є розробка нових методів запобігання наслідкам організованої злочинності, включаючи торгівлю людьми.

У 2003 р. оновлено Рамкову програму «Agis», яка стосувалась співпраці між судовими органами та поліцією, і фінансувалась НУО. Нова програма базувалась на програмах Stop і Stop II (1996-2002 р.).

Окрім прийнятої програми «Daphne», було впроваджено дві інші програми, „Argo - програма для співробітництва адміністративних органів щодо міграції, захисту кордонів, візового контролю, надання притулку. Другою програмою є «Aeneas» - програма для фінансової та технічної допомоги третім країнам у сфері міграції та надання притулку. Програма є частиною загальної політики по боротьбі з торгівлею людьми, беручи до уваги необхідність контролю за міграцією.

22 грудня 2003 р. прийнято Рамкове рішення про боротьбу з сексуальною експлуатацією дітей та дитячою порнографією.

2005 р. Європейський Союз прийняв План дій, щодо стандартів і процедур боротьби і запобігання торгівлі людьми в будь-якій формі, а також щодо захисту, допомоги та соціальної реінтеграції жертв [10].

План передбачає, що з метою ефективної боротьби з торгівлею людьми, необхідно розробити комплексну стратегію, яка ґрунтується на дотриманні прав людини, загальній міжнародно-політичній обстановці, особливо в сферах безпеки і міжнародних відносин, свободи та правосуддя, соціальної сфери та гендерної дискримінації.

Ще одна програма, Daphne III, була прийнята на період 2007-2013 рр. Однією з передових цілей програми – підтримка заходів по боротьбі з торгівлею людьми.

З викладеного матеріалу слідує, що явище торгівлі людьми вимагає скоординованого і чіткого реагування відповідних інституцій ЄС та країн-членів ЄС, щодо протидії йому. Адже, існування та зростання масштабів торгівлі людьми призводить до формування негативного міжнародного іміджу країни походження, призначення чи транзиту, як держави, нездатної ефективно протидіяти нелегальній міграції та торгівлі людьми.

Сьогодні Європейський Союз створив досить велику правову та інституційну базу протидії торгівлі людьми. Посилення ваги загальноєвропейської складової як в інституційному, так і в інструментальному плані має суттєво сприяти дієвій і оперативній боротьбі з явищем торгівлі людьми.

З огляду на актуальність цієї проблеми для кожної країни – члена ЄС, доречно у перспективі дослідити політичні аспекти протидії торгівлі людьми на рівні окремих держав та їх законодавств. Адже, успішність цієї протидії суттєво залежить від темпів імплементації державами-членами відповідних правових актів Союзу, а також від якомога послідовнішого їх втілення в систему національного права [1, с. 51].

Список використаної літератури

1. Бубнофф Е. Боротьба із злочинністю на інституційному рівні в ЄС. Кроки на шляху до створення спільного європейського простору для спільної діяльності і притягнення до кримінальної відповідальності / Е. Бубнофф // Бюлетень Міністерства юстиції України. – 2003. - № 4. – С. 37-51.

2. Качка Т. Боротьба з відмиванням грошей: комплексний порівняльно – правовий аналіз відповідності законодавства України *acquis* Європейського Союзу в сфері боротьби та запобігання легалізації доходів, отриманих злочинним шляхом. / Т. Качка. – К., 2004. – 288 с.

3. Лукач Н. М. Торговля людьми – европейские реалии / Н. М. Лукач // Европа : международный альманах. – Тюмень : изд-во Тюменского гос. ун-та, 2013. – Вып. XII. – 168 с.

4. Шенгенские соглашения. – М., 2000. – 192 с.

5. Kyle D. Global Human Smuggling: Comparative Perspective. / D. Kyle, R. Koslowski // Baltimore: The John Hopkins University Press, Introduction, 2011. – P. 9.

6. Zielińska E. Handel ludźmi jako naruszenie praw kobiet. Handel ludźmi [Electronic resource] / E. Zielińska // Handel ludźmi : zapobieganie i ściganie / by Zbigniew Lasocik. - Warszawa : Uniwersytet Warszawski, 2006.– S. 179. - Mode of access : <http://books.google.com.ua/books>.

7. Jasiński F. Praktyczne znaczenie przepisow Unii Europejskiej dotyczących handlu ludźmi. Handel ludźmi. Zapobieganie i ściganie / F. Jasiński, pod red. Z. Lasocika, IPSiR UW. – Warszawa, 2006. – S. 128.

8. Herger L. Frauenhandel in Globalia – Neue Fakten zu einer alten Tragodie [Electronic resource] / L. Herger // FIZ. Rundbrief. - 2003. № 33, November. - Mode of access : www.fiz-info.ch.

9. Transit Migration in Turkey. Migration Information Programme. - International Organization for Migration (IOM), 1995. – P. 17.

10. Plan UE dotyczący najlepszych praktyk, standardow i procedur zwalczania i zapobiegania handlowi ludźmi [Dz.U. UE C 311 z dnia 9 grudnia 2005 r.] [Electronic resource]. – Mode of access :

http://europa.eu/legislation_summaries/justice_freedom_security/fight_against_trafficking_in_human_beings/114168_pl.htm.

11. Presidency Conclusions, Tampere European Council, 15 and 16 October 1999 [Electronic resource]. - Mode of access : http://www.europarl.europa.eu/summits/tam_en.htm

12. U. N. Protocol against the smuggling of migrants by land, sea and air, supplementing the united nations convention against transnational organized crime. Article 3, p. 2 [Electronic resource]. – Mode of access :

http://www.uncjin.org/Documents/Conventions/dcatoc/final_documents_2/convention_smug_eng.pdf .

13. U. N. Protocol to Prevent, Suppress and Punish Trafficking in Persons, Especially Women and Children, Supplementing the United Nations Convention Against Transnational Organized Crime [Electronic resource]. - Mode of access : <http://www.osce.org/odihr/19223>.

Стаття надійшла до редакції 14.11.2014

N. Lukach

THE POLITICAL DIMENSION OF COMBATING HUMAN TRAFFICKING IN THE EU

The article presents complex, systematic study of the political dimension of combating human trafficking in the EU. Today human trafficking gained the grand scale of its spreading and it has affected almost all European countries and their neighboring regions. Very often human trafficking is confused with illegal migration since both phenomena are connected with shadow economy and they constantly fuel corruption, money laundering, hindering economic and democratic development of society. Trafficking in human beings, for whatever reason – sexual exploitation or work – is a violation of fundamental human rights. Because it affects vulnerable groups such as women and children in particular, the European Union has focused its action on objectives aiming to protect these groups and to prevent and combat this phenomenon, especially by strengthening cooperation and coordination between the police and judicial authorities of the Member States. The action of the EU, which in this way is also designed to protect the victims of trafficking, is based on instruments defining its objectives and priorities, but it is also integrated in a broader context of protection against violence, sexual tourism and child pornography.

Key words: human trafficking, human smuggling, illegal immigration, globalization, transnational criminal groups, EU action against human trafficking.

РЕЦЕНЗЕНТИ: Балабанов К.В., д.політ.н, проф.; Краєвська О.А., к.політ.н, доц.

УДК 323.1(437.1/2)

Г.І. Мелеганич

ТЕНДЕНЦІЇ ЕТНОПОЛІТИЧНОГО РОЗВИТКУ ЧЕСЬКОЇ РЕСПУБЛІКИ

У статті проаналізовано етнонаціональні зміни, що відбулися в Чеській Республіці в розрізі переписів населення, що відбулися в 1994, 2001 та 2011 роках. Вказано на основні тенденції, що відбуваються в чеському суспільстві в етнонаціональній площині. Розглянуто нормативно-правову базу забезпечення прав національних меншин та діяльність державних структур, що їх забезпечують.

Ключові слова: національні меншини, етнонаціональна політика, перепис населення, етнополітичний розвиток, етнополітичний менеджмент.

Необхідність дослідження етнополітичних процесів та забезпеченості прав національних меншин у Чеській Республіці для України обумовлена рядом причин. По-перше, спільна історія сучасної частини України (Закарпаття) з Чеською Республікою (Чехословаччиною) з 1921 по 1939 рр. По-друге, постійне збільшення чисельності українців на території Чеської Республіки. По-третє, прагнення України до вступу у ЄС, вимагає вивчення досвіду цих країн у всіх сферах, в етнополітичний зокрема.

Чеська Республіка визначається дослідниками як поліетнічна держава. Проте, за останні двадцять років у національному складі республіки відбулися суттєві зміни. Вивчення етнополітичних процесів та аналіз явищ, які на них впливають окремо не досліджувалися українськими дослідниками. Вітчизняні вчені більше уваги приділяли трансформаційним процесам у Чеській Республіці – Н.В. Марадик, розвитку